

Høvdu biðið um ferðaseðil við Estoniu

1994: Tá ið hann morgun eftir fór upp, tendraði hann sjónvarpið. Tað fyrsta, hann hoyrði, var, at Estonia var sokkin um náttina. Ein undarlig kensla birtist í honum, alt kendist so veruleikafjart: – Estonia sokkin? – Jamen, eg kundi havt verið við henni!

Løgið, sum lagnan kann laga seg. Av og á broyta vit okkara dagsskrá ella ætlanir. Tað kann hava við sær annaðhvørt ógævu ella gagnligar fylgjur, sum vit aftaná undrast yvir.

Árini 1990-95 búði Johan Dahl í Danmark. Hann arbeiðdi nógv saman við skotum og ong-lendingum. Teir handlaðu við fiski, útgerð til fiskivinnuna og við maskinum og øðrum. Millum annað gjørdu teir verkætlanir til Russlands at um byggja skip og gera verksmiðjur umborð. Felagið, ið Jóhan arbeiðdi fyri, keypti fisk. Russar høvdu lítið av valuta, so partur av virðinum í fiskakeypinum varð brúktur at umbyggja skip fyri og at gera tey nýtímans.

Í september í 1994 vildi eitt av viðskifta-fólkum teirra sleppa yvir til Tallin í Estandi at hyggja at einum skipi, ið skuldi umbyggast. Jóhan var staddur í Keypmannahavn, og hin kom úr Skotlandi. Teiri flugu úr Kastrup og yvir til Tallin, har teir fóru á fund við reiðarið, sum átti skipið. Hildið varð, at ørindini fóru at taka tveir-tríggjar dagar.

Teir vóru bókaðir inn á eitt hotell, sum eitur Olympia, og fingur kamar uppi á ellivintu hædd. Haðani kundu teir síggja út yvir allan býin og yvir um sundið, heilt yvir til Helsinki.

Á hotellinum búðu nógv fólk. Har vóru bæði sviar, finnar og onnur ferðafólk. Jóhan og maðurin, ið var við honum, fóru morgunin eftir á fund við reiðarið. Á veg oman koyrdu teir fram við Estoniu, sum lá við bryggju við opnari rampu aftan. Teir sóu inn á tað upplýsta dekkið á hesi stóru ferju. Jóhan hugsaði ikki meira um tað.

Fundurin við felagið vardi nakrar tímar. Men samráðingarnar gingu nógv skjótari, enn teir høvdu væntað. Á hesum sama fundi fingur teir gjørt seg lidnar við øll ørindini, og tí kom ferðaseðilin við flogfarinum ikki at passa til ásettu fráferðina. Jóhan nevnið fyri stjóranum í felagnum, at ferðaseðilin heimaftur var ikki fyrr enn um tveir dagar. Ferðaseðilin var ein av teimum ódyru, sum tú ikki kanst broyta. Teir ringdu kortini út í floghavnina at spyrja, um tað bar til at fáa hann framskundaðan. Men svarið varð, sum teir høvdu væntað, at tað bar als ikki til.

Stjórin peikaði tá oman á bryggjuna og segði, at tað bar til at taka Estoniu, tí hon loysti um nakrar tímar, og leiðin gekk til Stokhólms. Tá vóru teir nógv skjótari aftur í Keypmannahavn og sluppu frá at ganga og biða í Tallin í tveir dagar. Jú tað hildu teir eisini. Stjórin ringdi beinanvegin til reiðarið hjá skipinum og spurdi, um pláss var fyri tveimum ferðafólkum. Tað var eingin trupulleiki. Skipið tók 2.000 ferðafólk, so har var nóg mikið av pláss.

Men lagnan kann vilja tað øðrvísi. Teir høvdu ikki hug at sleppa tankanum um at fara við flogfarinum, tí tað fleyg beinleiðis til Keypmannahavnar. Teir valdu tí at koyra út í floghavnina. Viðhvørt kann okkurt pláss verða leyst, áðrenn flogfarið lættir. Soleiðis var tað eisini á hesum sinni. Ein maður á skrivstovuni í Tallin

Myndina høggu megin tók Jóhan av Estoniu um morgunin sum vanlukkan hendi fyri midnátt sama dag. Ein søgulig mynd, tí hetta kann vera síðsta myndin av Estoniu

Frá bjargingararbeiðnum av ferðamannaskipinum Estoniu

kendi fólk, sum starvaðust í flogfelagnum – og soleiðis fingur teir eftir tingingar eina løtu ferðaseðil við flogfarinum.

Jóhan fór av í Keypmannahavn, meðan skotin fleyg víðari til Onglands. Klokkan hálgvum seks morgunin eftir fór Jóhan upp og tendraði sjónvarpið, sum hann plagdi. Tað fyrsta, hann hoyrði á rásini var, at Estonia var sokkin um náttina. Ein undarlig kensla birtist í honum, alt kendist so veruleikafjart: Estonia sokkin? Jamen, eg kundi havt verið við henni!

Hann ringdi beinanvegin til Onglands og fortaldi fyri manninum, sum hevði verið saman við, at Estonia var sokkin. Hann gjørdist eisini illa við av hesum boðum.

– Vóru vit ikki farnir út í floghavnina, og reiðarið ikki hevði havt so gott samband við flogfelagið, og tað ikki hevði eydnast manninum á skrivstovuni at fáa onkran at broyta ferðaseðlarnar, ja, so vóru vit við Estoniu, tí sjálvir høvdu vit ikki fingið felagið at broytt

ferðaseðlarnar, tað læt seg vanliga als ikki gera, sigur Jóhan.

Hann sigur víðari, at hann innast inni kennir tað soleiðis, at hann hevur havt ein serligan framíhjárætt, at hann ikki fór umborð á Estoniu. Eisini spurdi hann seg sjálván, hvar hann so mundi havt fingið kamar, niðri í botninum á skipinum ella á onkrum dekki longur upp?

Sum hann hevur skilt, so var tað nokkso avgerandi, hvar ein var staddur umborð fyri at vera bjargaður.

Men hann hugsaði ikki bara um, hvussu hansara lagna hevði verið, men eisini um alt fólkið, sum var umborð á skipinum. Tí tann morgunin, tá ið Estonia sakk, vóru sera nógv fólk á hotellinum, har teir búðu og ímillum tierra nógv børn. Tá ið Jóhan litur aftureftir, so kann hann ikki lata vera við at hugsa um, at har helst eisini vóru fólk, sum skuldi við Estoniu, tí skipið skuldi sigla tað kvæðið.

Hann spyr seg sjálván: Hvør av teimum mudi yvirliða, og hvør mundi farast við skipinum?

Eitt heldur løgið fyrbrigdi var eisini. Úr vind-eyganum á hotellinum, har Jóhan svav, sá hann beint oman á Estoniu. Um morgunin, tá ið hann fór upp, tók hann eina mynd av skipinum út gjøgnum vindeyggað. Hvi hann gjørdi tað, veit hann ikki. Men løgið skal tað vera, um hetta ikki er seinasta mynd, ið tikin er av Estoniu, áðrenn hendan ræðuliga sorgarleikin. Tí kunnu vit siga, at myndin er søgulig.

Estonia hevði koyggjur til 2.000 ferðafólk. Á bildekkinum var plass fyri 450 akførum. Stóra ferjan fórst á veg úr Tallin til Stokholms hin 28. september í 1994, beint áðrenn midnátt færoyska tíð. Orsøkin til vanlukkuna var, sambært aljtóða havaríkommissiónini, brek í bógportinum og vánaligur sjómansskapur. Í illveðrinum

misti skipið ytra partin av bógportinum, tí læsingin var brotin, og tí streymaði sjógvur inn á bildekkið. Tað gekk bara ein løta, so fekk skipið slagsíðu og sakk. Hendan skipsvanlukkan er hin størsta í Europa í friðartíð. 137 fólk vórðu bjargað, meðan 852 sjólótust, har tey flestu vóru estlendingar, finnar og sviar.

Jóhan og konan eiga fyra siynir, sum um hetta mundið vóru ávikavist tíggju, níggju og trý ára gamlir. Fjórði sonurin var júst føddur, tá ið Johan fór til Estlands.

Við loyvi frá forlagnum Føroya Met úr bókini »Skakandi tilburðir VII«, 2012, sum fæst í bókahandlum kring landið.